

MEDEDELING

Referentienummer:	MLER_037
Datum:	2015-03-24
Gewijzigd:	2018-07-04
Contact:	Dienst Lerenden info.lerenden@katholiekonderwijs.vlaanderen

---

Continuering zorg van basis- naar secundair onderwijs

De overstap van de basisschool naar de secundaire school is voor ouders en leerlingen vaak een spannend moment. Bij de continuering van zorg van basis- naar secundair onderwijs stellen we een warme overdracht centraal.¹ In deze mededeling staan we eerst stil bij de samenwerking en de gedeelde verantwoordelijkheid voor beide onderwijsniveaus. Vervolgens gaan we dieper in op het gebruik van een baso-fiche en het baso-proces dat hierbij centraal staat. Ten slotte bieden we een leidraad aan om samen te reflecteren over de samenwerking rond continuïteit van zorg.

1 Samenwerking basisonderwijs - secundair onderwijs²

1.1 Een gedeelde verantwoordelijkheid voor goed onderwijs

Samenwerking tussen basis- en secundair onderwijs is gericht op de gedeelde zorg voor goed onderwijs aan kinderen en jongeren tijdens hun schoolloopbaan. Het realiseren van optimale ontplooiingskansen voor *alle* leerlingen is een opdracht voor alle onderwijsniveaus. Dat kan gerealiseerd worden als scholen van beide niveaus ook lokaal hiervoor expliciet de verantwoordelijkheid delen.

Ze werken als gelijkwaardige partners samen op diverse vlakken. (Klas)leraren, directies, leerlingenbegeleiders en/of zorgcoördinatoren kunnen daarbij niveauoverschrijdende lerende netwerken vormen waar visie, ervaringen en methodes gedeeld of op elkaar afgestemd worden. Externen (pedagogische begeleiding, CLB, ...) kunnen daarin een ondersteunende functie opnemen.

1.2 Continuïteit in de zorg centraal

Het decreet leerlingenbegeleiding stelt dat zowel basis- als secundaire scholen een beleid op leerlingenbegeleiding moeten uitwerken, implementeren en evalueren. Een onderdeel van dat beleid is de onderwijsloopbaanbegeleiding van de leerling. De overgang van basis naar secundair onderwijs is daarbij een belangrijk moment waarbij de leerling voldoende ondersteund wordt om voldoende zelfkennis te ontwikkelen en om inzicht te verwerven in de structuur van en de mogelijkheden binnen secundair onderwijs. Bij het uitwerken van dat beleid kunnen scholen ondersteund worden door

---

¹ Zie ook “[Drieluik: de overgang van basis naar secundair onderwijs](#)”, mei 2018, *In Dialoog*.

² Wanneer in de tekst sprake is over basis-, respectievelijk secundair onderwijs, impliceert dit telkens ook het buitengewoon onderwijs.

de pedagogische begeleidingsdienst. Basisscholen hebben ook reeds een zorg- en GOK-beleid uitgewerkt in hun schoolwerkplan en kunnen dit als uitgangspunt nemen.

Continuïteit in de zorg betekent dat op elk moment in de schoolloopbaan van de leerling samen gezocht wordt naar een antwoord op de opvoedings- en onderwijsbehoeften van de leerling. Daarbij wordt rekening gehouden met (de ervaring en informatie uit) eerder verleende ondersteuning die werd geboden. De pedagogisch-didactische aanpak in het basisonderwijs biedt daarbij een zicht op wat bij deze leerling werkt. Secundaire scholen kunnen vanuit die aanpak vertrekken om dan, binnen de eigen context van de school, na te gaan hoe ze daarop verder kunnen bouwen.

Continuïteit in de zorg kan tot uiting komen in tal van acties, zoals afstemmen van het onderwijsinhoudelijk aanbod, leerlingen begeleiden bij studiekeuze, leerlingen onthalen en opvangen, leren van elkaar op het vlak van klassenpraktijk, leerlingbegeleiding vanuit gedeelde pedagogische concepten, het betrekken van ouders in het keuzeproces van de leerlingen en het leren kennen van het studieaanbod in de regio voor leerlingen en ouders.

Elke leerling heeft alle belang bij een vlotte overgang tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het principe van de ‘warme overdracht’ staat hierbij centraal. Het inschrijvingsbeleid in het secundair onderwijs is geen losstaand of louter administratief-juridisch element van de schoolwerking. Een zorgzaam inschrijvingsbeleid vertrekt vanuit een “zorgzame intake”. Je hebt oog en oor voor de informatie die relevant is voor de begeleiding van de leerling. De secundaire school beluistert de zorgvragen van ouders en de leerling. De basisschool van haar kant bereidt de leerling en de ouders voor op dit intakegesprek door de bespreking en het samen opstellen van bijvoorbeeld de baso-fiche (2.1 en 2.4).

1.3 Regionale samenwerking tussen basisonderwijs en secundair onderwijs

Samenwerking tussen scholen per niveau, maar ook niveauoverschrijdend creëert mogelijkheden voor lokale verankering van continuïteit in de zorg. Het gaat daarbij om continuïteit in de zorg in concrete scholen en klassen. Het gaat ook over concrete leerlingen, elk met hun (specifieke) onderwijsbehoeften en hun specifieke pedagogische en didactische beginsituatie. Werken vanuit de basis creëert betrokkenheid van leraren, directies, zorgcoördinatoren en leerlingenbegeleiders bij samenwerkingsactiviteiten.

Het ontwikkelen van een breed netwerk tussen basis- en secundaire scholen uit de regio is belangrijk voor een goede doorstroming, opvang en onthaal van de basisschoolverlaters. We raden een gestructureerd en permanent overleg aan dat regionaal wordt georganiseerd. Op die manier worden beslissingen (bv. visieontwikkeling op een vak, overleg tussen zorgcoördinator en leerlingenbegeleider) genomen die het zorgoverleg voor betrokkenen van het basisonderwijs en het secundair onderwijs ondersteunen. Dit overleg kan zich richten op de professionalisering van leraren en so op het vlak van de (recente) leerplannen en de didactiek, het recht op redelijke aanpassingen, het ontwikkelen van een kennismakingsstrategie voor leerlingen en ouders en een zorgzaam onthaalbeleid voor de leerlingen.

De meeste basisscholen hebben een zicht op hun “uitstroomscholen” en de meeste secundaire scholen weten heel goed uit welke basisscholen zij rekruteren. Via gemotiveerde directies, die overtuigd zijn van de meerwaarde van niveauoverschrijdende samenwerking komt men in diverse regio’s tot samenwerkingsplatforms. Men moet er daarbij over waken om zo breed mogelijk te focussen met steeds het belang van de leerling als uitgangspunt.

Het is aangewezen de ondersteuningsnetwerken en/of de scholen buitengewoon onderwijs mee te nemen in de regionale pedagogische samenwerking. De spreiding van de buo-scholen vormt een belangrijke factor voor de regionale netwerking tussen de scholen voor gewoon en voor buitengewoon onderwijs. Daarbij dient ook rekening gehouden te worden met de types. Type basisaanbod, 3 en 9 vinden bijvoorbeeld meer aansluiting bij het gewoon onderwijs dan de andere types. De types 4, 6 en 7 geven vaak ondersteuning in de bredere regio.

Waar leerlingen bij de overstap van bao naar so van net veranderen is netoverschrijdende pedagogische samenwerking met het oog op continuïteit van zorg aangewezen. Dit wil niet zeggen dat continuïteit van zorg over de niveaus heen het werkdomein van de lokale overlegplatforms is. Scholen die er zouden aan denken via samenwerking tussen LOP bao en LOP so te werken aan de continuïteit van zorg moeten er rekening mee houden dat de samenstelling van de LOP's decretaal vastligt. Vrije keuze van partners is in dat geval niet aan de orde.

2 Baso-proces primeert op baso-fiche³

Een baso-fiche is geen doel op zich maar een middel om met verscheidene scholen samen een goede overgangsbegeleiding te realiseren. Daarbij is er bijzondere aandacht voor het optimaliseren van de ontwikkeling van elke leerling. Als scholen het regionaal in grote lijnen over een gemeenschappelijke benadering eens zijn, kan het werken aan een baso-fiche een katalysator zijn voor verdere verdieping en concretisering van de regionale samenwerking.

2.1 Win-winsituatie

Het werken met een baso-fiche moet resulteren in een win-win-relatie voor bao en so. De secundaire school vraagt niet zo maar, zij engageert zich om met de informatie vanuit het bao aan het werk te gaan, om de collega's van het bao verder op de hoogte te houden en om ze eventueel via consultatie bij de verdere begeleiding van de leerling te betrekken. De basisschool kan met het oog op interne kwaliteitsbewaking, bij de scholen secundair onderwijs waarin haar leerlingen hun studieloopbaan vervolgen, in geanonimiseerde vorm informatie vragen over behaalde attesten en studiekeuze na elk leerjaar/elke fase (buso). De informatie moet van die aard zijn dat de individuele leerlingen waarop de gegevens betrekking hebben niet herkend kunnen worden.⁴

Directies en leraren wijzen soms op het gevaar van toenemende administratieve last in het basisonderwijs als mogelijk gevolg van het werken met een baso-fiche. De baso-fiche wordt daarom zo veel mogelijk geïntegreerd in de overgangsbegeleiding en in het leerlingendossier.

Het samen invullen van een baso-fiche door ouders, leerling en school is een afrondend moment voor het basisonderwijs en bereidt tegelijk het intakegesprek in de secundaire school voor.

Het geeft aan het team van de basisschool ook de voldoening dat de ervaringen, inspanningen en informatie niet verloren gaan en door de secundaire school gebruikt kunnen worden in de verdere opvolging van de leerling.

---

³ In deze mededeling wordt de baso-fiche als mogelijk registratie-instrument toegelicht. Afhankelijk van de regionale werking kan dit uiteraard ook een ander instrument zijn.

⁴ Zie ook PRO.-pagina "[GDPR](#)".

2.2 De inhoud van de baso-fiche: (de zorg voor) de leerling centraal

De baso-fiche heeft continuïteit in zorg als doel en verschilt hierdoor van een rapport. Gegevens die relevant zijn voor de continuïteit in de zorg worden opgenomen: wat zijn de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling? Welke redelijke aanpassingen (waaronder remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen) en (externe) zorg werden in de basisschool verstrekt? Wat daarvan verdient opvolging in het secundair onderwijs? Wat zijn bijzondere aandachtspunten voor de verdere schoolloopbaan? Cijfergegevens vanuit summatieve evaluaties worden niet opgenomen in de baso-fiche.

Het schetsen van een breed beeld van de leerling helpt bij het optimaliseren van de ontwikkeling. De kwaliteiten, vaardigheden, mogelijkheden en interesses van de leerling worden benoemd. Ze vormen in de communicatie met ouders (2.4) en met de leerling (2.3) een tegengewicht voor soms moeilijker bespreekbare werkpunten. Ze tonen ook aan dat leraren een leerling altijd weten te waarderen en ze bieden voor leerling en ouders een perspectief.

Het doorgeven van leerlinggegevens kan aanleiding geven tot beeldvorming. Zowel de auteur als de lezer kunnen gegevens, soms onbewust en ongewild, foutief interpreteren. Bovendien kan het mechanisme van zelf fulfilling prophecy in werking treden. Redenen genoeg om enkel de relevante informatie op te nemen en goed te waken over de verwoording van de verstrekte gegevens.

Baso-fiches of andere documenten nemen best geen gegevens op in verband met de oriëntering en latere studiekeuze van de leerling uit respect voor het oriënterend karakter van de eerste graad so. Leerlingen moeten binnen de eerste graad so nog alle kansen krijgen om hun talenten, capaciteiten en interesses verder te ontdekken en ontwikkelen om daarna een gemotiveerde keuze te maken voor de tweede graad. Adviezen die betrekking hebben op een studiekeuze die pas na de eerste graad kan gebeuren, zijn op het einde van de basisschool dan ook irrelevant.

2.3 Rol van de leerling: mijn baso-fiche

Bij de baso-fiche staat de leerling centraal. De leerling is mede-eigenaar van zijn baso-fiche. In de meeste regio's wordt in het zesde leerjaar of in het laatste jaar van het bubao rond 'leren kiezen' gewerkt met het werkboekje van het CLB Op stap naar het secundair onderwijs. Daardoor krijgt de leerling een actieve rol ("Mijn baso-fiche") in de opbouw en de inhoud van de fiche. Om de actieve rol te benadrukken kan een leerling bijvoorbeeld ook gedurende zijn schoolloopbaan een portfolio opmaken waarin gefocust wordt op zijn ontwikkeling.

De leerling actief betrekken bij het opstellen van de baso-fiche zorgt ervoor dat mogelijkheden, vaardigheden en belangstellingspunten opgenomen worden. Daarnaast wordt ook de keuzevaardigheid van de leerling en zijn zelfconceptverheldering versterkt. **Op die manier zet je sterk in op het domein onderwijsloopbaanbegeleiding, waar de leerling zelf inzicht verwerft in zijn interesses, zelfbeeld, motivatie, studievaardigheden en (onderwijsloopbaan)competenties en zich realiseert wat de consequenties zijn van zijn keuzes.**⁵

---

⁵ Interessante informatie vind je op <http://vanbasisnaarsecundair.be>.

2.4 Centrale rol van de ouders

Essentieel zijn de communicatie met en de betrokkenheid van leerlingen en ouders bij het baso-proces en de baso-fiche. **Dat proces start niet bij het einde van het lager onderwijs. Betrek ouders voldoende vroeg bij het keuzeproces, zodat zij tijdig scholen kunnen bezoeken, interesses ontdekken, kunnen reflecteren over wat de leerling graag doet.** Het doornemen en invullen van een baso-fiche is een wederzijds engagement waarbij leerlingen, ouders én school elkaar ontmoeten en vanuit dezelfde bekommernis relevante informatie samenbrengen. De leerling met zijn ontplooiingskansen (en grenzen) staat centraal. Samen de baso-fiche invullen is voor leerlingen en ouders een erkenning van hun zorg voor hun kind. Op deze wijze wordt de baso-fiche een instrument dat door de ouders gewaardeerd wordt en dat bij inschrijvingen spontaan afgegeven wordt.

2.5 Samenwerking met CLB

In de begeleiding van kinderen is ook het CLB een partner. Het ligt daarom voor de hand om het CLB systematisch bij het baso-proces te betrekken. Scholen kunnen met het CLB afspraken maken over de uitwisseling van leerlinggegevens.

CLB-medewerkers beschikken over een beroepsgeheim. Niet alle informatie uit het CLB-dossier kan dus gedeeld worden met de school. Welke informatie gedeeld kan worden, wordt in overleg met de ouders en de leerling besproken.

Ook de expertise van het CLB betreffende specifieke onderwijsbehoeften kunnen scholen betrekken en integreren in hun werking. Niet zelden kan het CLB ten behoeve van beginnende leraren ook duiding en tips geven betreffende de aanpak nodig voor een leerling. De CLB-medewerkers zijn vaste partner in het multidisciplinair overleg (MDO, in bao), de cel leerlingbegeleiding (in so) of in de klasraad (buo). De school en het CLB overleggen over de informatie die via de respectievelijke ondercontacten gegeven zal worden.

2.6 Geïntegreerd werken met een baso-fiche

Om het werken met de baso-fiche zowel in de basisschool als in het secundair vlot te laten verlopen en om bijkomende administratieve last te vermijden, is het belangrijk dat de baso-fiche geïntegreerd wordt in de overgangsbegeleiding.

Het gemotiveerd verslag of het verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs bevatten ook bijkomende informatie die eventueel een plaats in of naast de baso-fiche kan hebben.

3 Overdracht leerlinggegevens bij schoolverandering

De relevante gegevens in verband met de ontwikkeling van het kind worden opgenomen in het leerlingendossier en worden gecommuniceerd met het secundair onderwijs. Op die manier kunnen de groeimogelijkheden en zorgen doorgegeven worden en kan het secundair onderwijs verder bouwen op de afgelegde weg vanuit het basisonderwijs.

Sinds 1 september 2014 bepaalt artikel 31 van het decreet basisonderwijs en artikel 123/6 van de codex secundair onderwijs hoe scholen leerlinggegevens kunnen overdragen. Wanneer een leerling van school verandert, worden, **van zodra een leerling in de secundaire school is ingeschreven, leerlinggegevens van de basisschool naar de secundaire school** overgedragen onder de volgende gezamenlijke voorwaarden:

- de gegevens hebben enkel betrekking op de leerlingsspecifieke onderwijsloopbaan, meer bepaald de essentiële gegevens die de studieresultaten en de studievoortgang van de leerling bevorderen, monitoren, evalueren en attesteren;⁶
- de overdracht gebeurt enkel in het belang van de persoon op wie de onderwijsloopbaan betrekking heeft; tenzij de regelgeving de overdracht verplicht stelt (bijvoorbeeld het gemotiveerd verslag of verslag), gebeurt de overdracht niet indien de ouders er zich expliciet tegen verzetten, na, op hun verzoek, de gegevens te hebben ingezien. Dit wordt aan de ouders via het schoolreglement meegedeeld.

Mede op basis van de baso-fiche kan de secundaire school bijvoorbeeld onmiddellijk de redelijke aanpassingen lezen die nodig zijn, aangezien specifieke onderwijsbehoeften van de leerling al in de lagere school werden vastgesteld.

Orde- en tuchtmaatregelen van de leerling hebben geen betrekking op de onderwijsloopbaan van een leerling. Gegevens met betrekking tot de schending van leefregels kunnen dus niet doorgegeven worden. Ook privacygevoelige gegevens kunnen niet doorgegeven worden.

Het is aan de scholen om, binnen de marges van de regelgeving, te bepalen welke gegevens doorgegeven worden.

Als basisschool geef je de baso-fiche mee aan de ouders. Zij zijn de eerste verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kind. In het belang van de begeleiding van de leerling kan de basisschool de baso-fiche ook op vraag van de school van secundair onderwijs overdragen, tenzij de ouders zich hiertegen verzetten. Die fiche bevat namelijk gegevens die betrekking hebben op de onderwijsloopbaan van de leerling. De secundaire school kan op die manier ook onmiddellijk de zorg voor de leerling verder zetten. Naar de ouders toe wordt gecommuniceerd dat de fiche op vraag van de secundaire school overgedragen kan worden.

4 Bijlage: leidraad voor reflectie over samenwerking rond continuïteit van zorg

Conform bovenstaande visie op een lokaal groeiende samenwerking rond continuïteit van zorg van basis- naar secundair onderwijs, maken we geen model van baso-fiche. We verwijzen naar:

- 1.3 Regionale samenwerking tussen basisonderwijs en secundair onderwijs;
- 2 baso-proces primeert op baso-fiche;
- 2.6 keuze voor een geïntegreerde werking.

Geregeld reflecteren, eerst per school en daarna met de samenwerkende scholen, samen evalueren en bijsturen, bijvoorbeeld in de context van schoolbegeleiding o.l.v. een pedagogisch begeleider, zijn essentieel in een baso-proces.

Samenvattend bieden we onderstaande vragenlijst aan ter inspiratie.

---

⁶ De regelgeving geeft geen gedetailleerde lijst van welke gegevens doorgegeven moeten worden. Er wordt wel een generieke formulering meegegeven: de overdracht gebeurt (enkel) voor die gegevens die betrekking hebben op de onderwijsloopbaan van de leerling. Bijvoorbeeld: gegevens over de leerprestaties van de leerling, specifieke begeleidingsbehoeften die een leerling heeft, adviezen/beslissingen van de klassenraad t.a.v. deze leerling ...

Betrokken scholen	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe is het samenwerkingsverband tot stand gekomen? • Welke scholen uit de regio participeren niet en waarom? (eigen net, andere netten)?
Lay-out en opbouw van de baso-fiche	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe blijkt uit de opbouw en lay-out van de fiche de continuïteit van zorg? • Welke gegevens zet men vooraan en waarom? • Zijn positieve gegevens het vertrekpunt? • Is er gezorgd voor een verduidelijkende toelichting (voor de ouder, de leraar baso en de leraar so)?
Inhoud van de baso-fiche	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn alle opgenomen gegevens noodzakelijk voor de centrale doelstelling 'continuïteit van zorg'? • Werd overlapping met het rapport vermeden? • Vermijden de opgenomen gegevens aanleiding tot te snel 'etiketteren' van leerlingen? • Hoe zijn aanpassingen (waaronder remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen) voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften opgenomen? • Welke ondersteunende maatregelen zijn er genomen op het gebied van taal? • Vloeien alle opgenomen gegevens logisch voort uit de bestaande studiekeuzebegeleiding of zijn er gegevens die zorgen voor bijkomende administratieve last? • Is er een luik 'oriëntering' opgenomen? Waarom wel, waarom niet? Wat is het reële aandeel van dat luik 'oriëntering' in de baso-fiche? • Wordt bij het luik 'oriëntering' recht gedaan aan het oriënterend karakter van de 1e graad so en het observatiejaar van opleidingsvorm 3? • Wordt - indien van toepassing - iets gezegd over de samenwerking met het internaat? Welke extra zorgen en begeleiding kreeg de leerling in het internaat? Eventuele specifieke zorgen, afspraken en redelijke aanpassingen in het internaat kunnen benoemd worden.
Rol van de ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe wordt de betrokkenheid en centrale rol van de ouders zichtbaar? <ul style="list-style-type: none"> ○ In de inhoud van de fiche (kans om eigen gegevens in te brengen over leerling of gezinssituatie, kans tot inbreng van eigen keuzeplan)? ○ In de procedure (ruimte voor gesprek met de ouders)? ○ Afgeven van baso-fiche aan de secundaire school

Rol van de leerling	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe wordt de leerling betrokken bij het baso-proces en bij het invullen van de baso-fiche? Welk aandeel heeft de leerling in het invullen van de baso-fiche?<ul style="list-style-type: none"> ○ Rechtstreeks (via een bijkomend luik, alleen in het studiekeuzeplan, via een centraal luik) ○ In dialoog (samen met de ouders, leraar, CLB ...) ○ Op de achtergrond (via het klasgebeuren en/of het CLB)
---------------------	--